

Ohje vilppitapausten ehkäisemiseen ja käsittelemiseen Oulun yliopistossa¹

¹ Oulun yliopiston opinnäytetöitä ja opintosuorituksia koskeva plagiointitapausten käsittelyohje

Sisällys

1 Ohjeen käyttötarkoitus ja soveltamisalue	3
2 Eettisen toiminnan periaatteet yliopistossa	3
3 Hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttäminen	3
3.1 Yliopiston ja tutkinto-ohjelman vastuu hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttämisestä	3
3.2 Opettajan vastuu hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttämisestä	4
3.3 Opiskelijan vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta	4
4 Hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset	4
5 Yliopiston toimet plagioinnin ehkäisemiseksi opinnäytetöissä	6
6 Vilppiepäilyjen tutkinnan yleiset periaatteet	6
7 Opettajan tai tentin valvojan toiminta epäilyssä vilppitapauksessa	7
7.1 Valvojan toiminta epäilyssä vilppitapauksessa tenttitilanteessa	7
7.2 Opettajan toiminta epäilyssä vilppitapauksessa opinnäytetyössä	7
7.3 Opettajan toiminta epäilyssä vilppitapauksessa muissa kuulustelutilanteissa	8
8 Opiskelijan toiminta hänen havaitessaan vilppiä	8
9 Vilppiepäilyjen tutkinta	9
10 Vilpin seuraamukset ja niistä päättäminen	9
11 Ilmoitukset tiedekuntien tai partneriyliopistojen välillä	10
12 Päätösten arkistointi	11
13 Muutoksenhaku ja opiskelijan oikeusturva	11
14 Voimaantulo	11

1 Ohjeen käyttötarkoitus ja soveltamisalue

Tämän ohjeen tarkoituksena on ehkäistä vilpillistä menettelyä sekä antaa ohjeet vilppitapausten käsittelyä varten. Tätä ohjetta sovelletaan kaikkiin Oulun yliopiston tutkinto-opiskelijoihin ja kansainvälisiin vaihto-opiskelijoihin sekä soveltuvin osin erillisiä opintoja, avoimia yliopisto-opintoja tai täydennyskoulutuksen opintoja suorittaviin opiskelijoihin. Ohje koskee Oulun yliopistossa tehtyjä opintosuorituksia ja opinnäytetöitä.

2 Eettisen toiminnan periaatteet yliopistossa

Akateeminen vapaus on yliopistojen ja niissä toimivien tutkija-opettajien ja opiskelijoiden keskeinen perusoikeus. Akateemisen toiminnan ytimenä on ajattelun vapaus. Opiskelun vapauteen kuuluu opiskelijan oikeus osallistua opetukseen, suunnitella opintojaan, tehdä opiskeluunsa liittyviä valintoja, oppia uusia asioita, etsiä tietoa ja sivistää itseään. Yliopisto-opiskelijalla on paljon vapautta, mutta myös vastuuta. Akateeminen vastuu tarkoittaa muun muassa velvollisuutta opiskella aktiivisesti sekä vastuuta omasta oppimisesta ja opintojen etenemisestä. Tutkinnon suorittamiseen kuuluu opintopisteiden suorittaminen, mutta keskeisenä opiskelijan tavoitteena tulee olla asioiden oppiminen, ymmärtäminen ja oman alan asiantuntijaksi kehittyminen. Vastuullinen opiskelija ei tee vilppiä, ei edistä muiden vilppiä, toimii rehellisesti ja antaa itselleen ja opiskelutovereilleen mahdollisuuden hyvään oppimiseen.

Oulun yliopisto on sitoutunut noudattamaan opetusministeriön asettaman tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjetta Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa². HTK-ohje koskee yliopistossa tehtävän tutkimuksen lisäksi myös yliopistossa annettavaa koulutusta. Hyvän tieteellisen käytännön toteutuminen edellyttää, että koko yliopistoyhteisö sitoutuu hyvän tieteellisen käytännön periaatteisiin. Opiskelijan harjoittama plagiointi tai muu vilppi opiskelussa ei loukkaa vain heidän opettajiaan ja ohjaajiaan, vaan se on loukkaus koko yliopistoyhteisöä ja sen noudattamia eettisiä periaatteita kohtaan.

Tutustu myös Oulun yliopiston koulutuksen eettisiin periaatteisiin, jossa tarkastellaan opiskelun etiikan ohella myös opetuksen etiikkaa³.

3 Hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttäminen

Tieteellinen tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa ja sen tulokset uskottavia vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Hyvää tieteellistä käytäntöä koskevien ohjeiden soveltaminen on tutkijayhteisön itsesääätelyä, jolle lainsäädäntö määrittelee rajat. Hyvä tieteellinen käytäntö on myös osa tutkimusorganisaatioiden laatujärjestelmää. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on määritellyt HTK-ohjeessaan tutkimuseetiikan näkökulmasta hyvän tieteellisen käytännön keskeiset lähtökohdat.⁴

3.1 Yliopiston ja tutkinto-ohjelman vastuu hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttämisestä

Yliopiston vastuulla on huolehtia, että hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttäminen ja tutkimuseetiikan opettaminen ovat osa yliopiston antamaa koulutusta⁵. On tärkeää, että opiskelijoita ohjataan riittävästi

² [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#). 2012.

³ [Oulun yliopiston koulutuksen eettiset periaatteet](#). 2012.

⁴ [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#). 2012, 6.

⁵ [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#). 2012, 7.

opintojen alusta lähtien oikeaan viittaustekniikkaan ja eettisten näkökulmien huomioon ottamiseen opiskelussa ja tieteellisissä teksteissä. Tutkinto-ohjelman vastuuhenkilön tulee varmistaa, että:

- opetussuunnitelma sisältää opintoja, joissa opetetaan, mitä hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa, jotta opiskelijat omaksuvat ja sitoutuvat noudattamaan hyvän tieteellisen käytännön periaatteita.
- uudet opiskelijat perehdytetään hyvään tieteelliseen käytäntöön esimerkiksi orientoivien opintojen yhteydessä.
- opiskelijat tuntevat tämän vilppitapausten ehkäisemistä ja käsittelemistä koskevan ohjeistuksen keskeisen sisällön ja ymmärtävät, mikä toiminta opiskelussa on vilpillistä ja mitä seuraamuksia vilpistä voi koitua.
- opetussuunnitelmaan sisällytetään hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttäminen ja siinä kerrotaan vilppitapausten ehkäisemistä ja käsittelemistä koskevista ohjeista.

3.2 Opettajan vastuu hyvään tieteelliseen käytäntöön perehdyttämisestä

Opettajien tehtävänä on koulutuksen eettisten periaatteiden mukaisesti tukea opiskelijoiden oppimista ja tieteellisen ajattelutavan kehittämistä sekä puuttua vilppiin sellaista havaitessaan.

Opiskelijat tulee perehdyttää tieteenalan lähdeviittauskäytäntöihin heti opintojen alusta lähtien. On tärkeää, että opettaja käy opiskelijoiden kanssa säännöllisesti keskustelua hyvän tieteellisen käytännön periaatteista. Opettajan velvollisuus on ottaa lähdeviittauskäytännöt esille omalla opintojaksoillaan ennen kirjallisten töiden tekemistä tai antaa opiskelijoille asianmukaiset ohjeet lähdeviittausten tekemiseen. Erylistä huomiota on kiinnitettävä kansainvälisten opiskelijoiden ohjaamiseen, koska eettiset säännöt eivät kaikissa kulttuureissa ole samanlaisia kuin Suomessa. Opiskelijoita on hyvä muistuttaa myös tästä ohjeesta⁶ sekä siitä, että vilppiepäilyt tutkitaan aina.

3.3 Opiskelijan vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta

Koulutuksen johtosäännön⁷ mukaan opiskelijan tulee opiskelussaan noudattaa Oulun yliopiston opetuksesta ja opiskelusta annettuja ohjeita. Opiskelijalla on velvollisuus selvittää, minkälainen toiminta opiskelussa on tavoiteltavaa ja mikä vilpillistä. Opiskelijan tehtävänä on tutustua Tutkimuseettisen neuvottelukunnan Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa⁸ -ohjeeseen, Oulun yliopiston koulutuksen eettisiin periaatteisiin⁹ sekä tähän ohjeeseen huolellisesti. Jos opiskelija on epävarma, mikä toiminta on hyväksyttävää ja mikä vilpillistä, opiskelijan tulee kysyä neuvoa opettajalta tai omaopettajalta.

4 Hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset

Hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset voivat olla joko vilppiä tai piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta jakaa HTK-ohjeessaan vilpin neljään alakategoriaan seuraavasti¹⁰:

⁶ Ohje vilppitapausten ehkäisemiseen ja käsittelemiseen Oulun yliopistossa. 2018.

⁷ [Oulun yliopiston koulutuksen johtosääntö](#), 25 §. 2016.

⁸ [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#). 2012.

⁹ [Oulun yliopiston koulutuksen eettiset periaatteet](#). 2012.

¹⁰ [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#). 2012, 8-9.

- **Sepittämisellä** (fabrication) tarkoitetaan tekaistujen havaintojen esittämistä tiedeyhteisölle. Sepitettyjä havaintoja ei ole tehty tutkimusraportissa kuvatulla tavalla tai menetelmillä. Sepittämistä on myös tekaistujen tulosten esittäminen tutkimusraportissa.
- **Havaintojen vääristelyllä** (falsification, misrepresentation) tarkoitetaan alkuperäisten havaintojen tarkoituksellista muokkaamista tai esittämistä niin, että havaintoihin perustuva tulos vääristyy. Tulosten vääristelyllä tarkoitetaan tieteellisesti perusteetonta tutkimustulosten muuttamista tai valikointia. Vääristelyä on myös johtopäätösten kannalta olennaisten tulosten tai tietojen esittämättä jättäminen.
- **Plagioinnilla** (plagiarism) eli luvattomalla lainaamisella tarkoitetaan jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan, kuvallisen ilmaisun tai käännöksen esittämistä omana. Plagiointiä on sekä suora että mukailien tehty kopiointi.
- **Anastamisella** (misappropriation) tarkoitetaan toisen henkilön tutkimustuloksen, -idean, -suunnitelman, -havaintojen tai -aineiston oikeudetonta esittämistä tai käyttämistä omissa nimissä.

Opiskelussa vilppiä on mikä tahansa epärehellinen toiminta, jonka avulla opiskelija yrittää antaa väärän kuvan joko omasta ja toisen osaamisesta pyrkimyksenä vaikuttaa opintosuorituksen hyväksymiseen ja sen arviointiin. Kaikenlainen vilppi opinnoissa on kiellettyä ja Oulun yliopisto suhtautuu erittäin vakavasti kaikkeen epäeettiseen ja vilpilliseen toimintaan. Vilppiepäilyt tutkitaan aina.

Vilppiä on esimerkiksi:

- muistiinpanojen, lähdekirjallisuuden tai muiden apuvälineiden käyttäminen tentissä silloin, kun niiden käyttämisestä ei ole sovittu
- luntaaminen toisen opiskelijan vastauksesta tentissä
- toisen opiskelijan esseen tai harjoitustyön kopioiminen ja käyttäminen omana opintosuorituksena
- opintosuorituksen ostaminen toiselta opiskelijalta tai muulta ulkopuoliselta taholta
- opintosuorituksen tekeminen, esimerkiksi tenttiin osallistuminen tai harjoitustyön tekeminen, toisen opiskelijan puolesta
- toisen opiskelijan esseen, harjoitustyön, opinnäytetyön tai muun vastaavan kirjallisen työn hyödyntäminen omassa opinnoissa ilmoittamatta, mistä tiedot, alkuperäiset ideat tai menetelmät ovat peräisin
- toiselta opiskelijalta, internetistä tai muualta saadun tai ostetun tekstin, videon, ohjelmistokoodin tai sen osan, kuvallisen ilmaisun tai käännöksen asiaton lainaaminen (plagiointi)
- oman harjoitustyön tai vastaavan antaminen toisen opiskelijan käyttöön tietäen, että tämä esittää sen omana suorituksenaan
- omien aiempien suoritusten tai niiden osien käyttäminen uusien pohjana ilman asianmukaista lähdeviittausta tai ilman että aiemman työn käyttämisestä on sovittu erikseen opettajan kanssa ("itsensä plagoiminen")
- käytettyjen lähteiden ilmoittamatta jättäminen
- opinnäytetyön lähdeluettelon paisuttelu tutkimusviittausten määrän keinotekoiseksi lisäämiseksi
- mittaustuloksen tai muiden havaintojen sepittäminen tai vääristeleminen
- pari- ja ryhmätöissä oman osuuden tekemättä jättäminen.

Opintosuoritus voidaan tehdä ryhmätöinä vain niissä tapauksissa, kun se on opettajan ohjeistuksen mukaan luvallista. Jos opintosuoritus on tehty ryhmätöinä, tämä on selvästi tuotava esille samoin kuin mahdollisuuksien mukaan se, mistä työn osasta kukin opiskelija vastaa.

Jos vilppiepäilyn selvittämisen yhteydessä on syytä epäillä, että useampi opiskelija on tehnyt vilppiä yhdessä, esimerkiksi opiskelija on käyttänyt toisen opiskelijan tuotosta omanaan tämän luvalla ja tietäen, asia tutkitaan kaikkien opiskelijoiden osalta vilppiepäilynä.

Vilppi voi olla myös laissa todettu rikos, jos on kyse esimerkiksi tekijänoikeusrikkomuksesta tai -rikkoksesta, opintosuoritusotteen, todistuksen tai minkä tahansa asiakirjan väärentämisestä tai kaupankäynnistä väärennöksillä. Yliopisto voi saattaa rikosepäilyt poliisin tutkittaviksi.

5 Yliopiston toimet plagiointin ehkäisemiseksi opinnäytetöissä

Plagiointitapausten ehkäisemiseksi Oulun yliopistossa käytetään Urkund-ohjelmaa¹¹. Urkund on tekstin vertailuohjelma, joka vertaa sinne lähetettyä dokumenttia kaikkiin aikaisemmin Urkundiin lähetettyihin dokumentteihin, internet-aineistoon ja Urkundin yhteistyökumppaneiden suojattuihin tietokantoihin. Urkundia käytetään opinnäytetöiden tarkistukseen kaikilla tutkintotasoilla. Urkundia on mahdollista käyttää myös muiden kirjallisten töiden tarkistamiseen.

Opiskelijan opintosuoritukseksi tarkoitetun dokumentin tarkistaminen Urkund-ohjelmalla edellyttää opiskelijan suostumuksen, koska työ tallentuu ohjelmiston tietokantaan. Sallimalla dokumenttinsa Urkund-tarkistuksen myös opiskelijan oma tekijänoikeussuoja paranee, sillä toisen henkilön on vaikeampi käyttää työtä tai sen osia omissa nimissään. Mikäli opiskelija kieltäytyy Urkund-tarkastuksesta, opettaja tekee plagiointitarkastuksen ilman Urkund-ohjelmaa esimerkiksi hyödyntämällä hakukoneita ja vertaamalla opinnäytetyötä muihin kirjallisiin lähteisiin.

Urkund vertaa tarkastettavaksi lähetettyä opinnäytetyötä tai muuta dokumenttia tietokannassaan oleviin dokumentteihin ja aineistoihin. Automaattitarkistuksen jälkeen Urkund lähettää opinnäytteen tarkastajalle raportin, josta käy ilmi, löytyikö dokumentista yhtäläisyyksiä muihin teksteihin. Mikäli Urkund löytää opiskelijan jättämästä dokumentista samankaltaisuuksia muiden aineistojen kanssa, opinnäytteen tarkastajan tehtävänä on tarkistaa Urkund-raportti ja arvioida, onko kyse plagiointista. Myös opiskelijalla on oikeus nähdä oman työnsä Urkund-raportti. Opiskelija voi pyytää Urkund-raportin opinnäytteen tarkastajalta.

Tiedekunta tai tutkinto-ohjelma voi käyttää tai hankkia käyttöönsä myös muita tarvitsemiaan työkaluja plagiointitarkastusten tekemiseen, kuten esimerkiksi ohjelmistoplagiarismin selvittämiseen. Tällöin tiedekunnan tai tutkinto-ohjelman vastuulla on laatia opiskelijoille ja henkilökunnalle toimintaohjeet siitä, miten työkalua käytetään ja miten saatuja tuloksia käsitellään.

6 Vilppiepäilyjen tutkinnan yleiset periaatteet

Oulun yliopistossa vilppiepäilyt tutkitaan aina. Tutkinnassa noudatetaan hallintolain (434/2003) periaatteita, jossa määritellään hyvän hallinnon perusteet ja esteellisyyserusteet. Menettelyn keskeisimmät oikeusturvaan olennaisesti vaikuttavat tekijät ovat:

- käsittelyn oikeudenmukaisuus ja puolueettomuus
- kaikkien osapuolten kuuleminen
- käsittelyn asiantuntevuus ja nopeus.

Vilppiepäilyä tutkittaessa on tärkeää, että menettelyn jokainen vaihe dokumentoidaan huolellisesti ja että asianosaisten tiedonsaantioikeutta sekä muita menettelyyn liittyviä oikeuksia kunnioitetaan. Kaikki vilppitapauksia käsittelevät henkilöt ovat virkavastuussa ja he vastaavat siitä, että tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Jos menettelyn osapuoli ei hallitse suomea tai ruotsia riittävästi, käytetään tutkinnassa, kuten kuulemistilaisuuksissa ja asiakirjoissa, osapuolen kanssa käytettyä työkieltä.

¹¹ Ks. lisätietoja Urkundista ja Urkund-tarkistukseen liittyvistä ohjeista <http://www.oulu.fi/urkund/>.

7 Opettajan tai tentin valvojan toiminta epäillyssä vilppitapauksessa

7.1 Valvojan toiminta epäillyssä vilppitapauksessa tenttitilanteessa

Jos valvoja havaitsee vilppitapauksen tai vilpin yrityksen tentissä, esimerkiksi keskustelua, toisen avustamista, luntaamista toisen vastauspapereista, vastauspaperin luovuttamista toisen opiskelijan käyttöön tai jos opettaja löytää luntausaineistoa tai havaitsee teknisten apuvälineiden käyttöä, tulee siihen puuttua välittömästi. Valvojalla on harkittavana tilanteesta riippuen kaksi toimintamahdollisuutta 1) suullinen huomautus tai 2) tentin keskeyttäminen.

1. Suullinen huomautus voidaan antaa, jos valvoja esimerkiksi havaitsee tentissä yrityksen keskustella toisen opiskelijan kanssa. Valvoja voi kehottaa opiskelijaa lopettamaan keskustelun ja ilmoittaa, että opiskelijan tulee noudattaa tenttitilaisuutta koskevia sääntöjä. Valvoja voi myös siirtää kaikki ko. tilanteeseen liittyvät opiskelijat tenttisalissa kauemmas toisistaan.

2. Jos opiskelija ei saamastaan huomautuksesta huolimatta noudata tenttitilaisuutta koskevia sääntöjä tai jos valvoja havaitsee ilmeisen vilppitapauksen tai vilpin yrityksen, valvoja pyytää opiskelijaa poistumaan salista ja hänen osaltaan tenttisuoritus keskeytyy. Opiskelijan on palautettava tenttivastauksensa ja osoitettava henkilöllisyytensä. Valvoja ilmoittaa opiskelijalle, että häneen otetaan asian selvittämiseksi yhteyttä. Jos tentissä on syytä epäillä, että useampi opiskelija on tehnyt vilppiä yhdessä, esimerkiksi opiskelija on näyttänyt oman vastauksensa toiselle, kaikki tapaukseen liittyvät opiskelijat poistetaan salista ja asia tutkitaan kaikkien opiskelijoiden osalta vilppiepäilynä.

3. Jos tentin valvoja on eri henkilö kuin opintojakson opettaja, valvoja merkitsee sekä tenttipaperiin että opiskelijalistaan kyseisen opiskelijan kohdalle tiedon, että tenttitilanteessa syntyi vilppiepäily. Valvoja merkitsee opiskelijalistaan myös nimensä ja yhteystietonsa. Tenttivastaus toimitetaan tämän jälkeen normaalisti opettajalle/ tentaattorille.

4. Valvoja tekee vilppiepäilystä ja opiskelijan tentin keskeyttämisen syistä kirjallisen selostuksen viikon sisällä vilppiepäilystä ja toimittaa sen opintojakson opettajalle/tentaattorille. Valvoja merkitsee selostukseen nimensä ja yhteystietonsa. Valvojan on samalla ilmoitettava, onko vilppiepäilylle olemassa muita todistajia, kuten toinen valvoja tai tenttiin osallistunut opiskelija.

5. Opettaja/ tentaattori toimittaa vilppiepäilyn tutkittavaksi koulutusdekaanille. Opettaja ei itse lähde selvittämään asiaa eteenpäin opiskelijan kanssa. Mikäli opettajalla on tapauksen käsittelyyn liittyen lisättävää tai täydennettävää, joka ei käy ilmi valvojan tekemästä selostuksesta, hän voi toimittaa myös oman selostuksensa koulutusdekaanille, valvojalta saamansa selostuksen lisäksi. Opettajan tulee toimittaa vilppitapaus tutkittavaksi viikon kuluessa siitä, kun epäily tuli tietoon. Opintosuorituksen arviointi lykkääntyy, kunnes koulutusdekaani on tutkinut asian.

7.2 Opettajan toiminta epäillyssä vilppitapauksessa opinnäytetyössä

Jos opinnäytetyön ohjaajalle syntyy ennen työn valmistumista vilppiepäily, opinnäytteen ohjaajalla on harkittavana tilanteesta riippuen kaksi toimintamahdollisuutta 1) suullinen huomautus tai 2) vilppitapauksen dokumentointi ja toimittaminen tutkittavaksi.

Lievissä vilppiepäilyissä, esimerkiksi kun opiskelija on jättänyt merkitsemättä lähdeviitteen, ohjaaja voi antaa itse opiskelijalle suullisen huomautuksen ja ohjata häntä työskentelemään hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden mukaisesti. Tällaisissa tapauksissa ohjaaja käyttää ensisijaisesti ohjauksellisia keinoja.

Vakavammissa vilppiepäilyissä ohjaaja dokumentoi sen näytön, joka hänellä on opiskelijan vilppiepäilyistä. Esimerkiksi plagiointiepäilyissä opettaja tuo selkeästi esille, mistä lähteestä opiskelijan työ on plagioitu ja osoittaa yhteydet opiskelijan tekstin ja lähteen välillä. Ohjaaja toimittaa tiedon vilppiepäilyksestään sekä vilppitapausten selostuksen tutkittavaksi koulutusdekaanille. Ohjaaja ei itse lähde selvittämään asiaa eteenpäin opiskelijan kanssa. Ohjaajan tulee toimittaa vilppitapaus tutkittavaksi viikon kuluessa siitä, kun epäily tuli tietoon. Ohjaaja ilmoittaa opiskelijalle, että häneen otetaan asian selvittämiseksi yhteyttä.

Jos vilppiepäily syntyy sen jälkeen, kun opinnäytteen arviointiprosessi on käynnistetty eli työ on toimitettu Laturin kautta tarkastettavaksi, opinnäytteen tarkastajiksi tai esitarkastajiksi määrätyt henkilöt tekevät lausunnon, jossa he esittävät näytön vilpistä. Tarkastajat toimittavat lausuntonsa koulutusdekaanille ja heidän lausuntonsa perusteella opinnäytteen tarkastusprosessi keskeytetään, kunnes vilppiepäily on tutkittu. Opinnäytteen ohjaaja myös ilmoittaa vilppiepäilyistä tutkinto-ohjelmatoimikunnan puheenjohtajalle ja sihteerille heti, kun vilppitapaus tulee tietoon, koska tässä vaiheessa työ on jo Laturissa ja on vaarana, että se hyväksytään seuraavassa kokouksessa, jos tieto vilpistä ei tule ajoissa.

7.3 Opettajan toiminta epäilyssä vilppitapauksessa muissa kuulustelutilanteissa

Jos opettajalle syntyy vilppiepäily missä tahansa opintojakson kuulustelutilanteessa, esimerkiksi opiskelijan kirjallisessa opintosuorituksessa, tenttiakvaariossa tehdyssä suorituksessa tai muulla tavoin toteutetussa kuulustelussa, opettajalla on harkittavana tilanteesta riippuen kaksi toimintamahdollisuutta 1) suullinen huomautus tai 2) vilppitapausten dokumentointi ja toimittaminen tutkittavaksi.

Jos opettaja epäilee tai havaitsee vilppiä opiskelijan opintosuorituksessa, hän voi lievissä vilppiepäilyissä, esimerkiksi kun opiskelija on jättänyt merkitsemättä lähdeviitteen, antaa opiskelijalle huomautuksen ja ohjata häntä työskentelemään hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden mukaisesti. Tällaisissa tapauksissa opettaja käyttää ensisijaisesti ohjauksellisia keinoja.

Vakavammissa vilppiepäilyissä opettaja vie asian tutkittavaksi koulutusdekaanille. Opettaja dokumentoi sen näytön, joka hänellä on opiskelijan vilppiepäilyistä. Esimerkiksi plagiointiepäilyissä opettaja tuo selkeästi esille, mistä lähteestä opiskelijan työ on plagioitu ja osoittaa yhteydet opiskelijan tekstin ja lähteen välillä. Opettaja ilmoittaa epäilyistään myös opiskelijalle viimeistään siinä vaiheessa, kun opintosuorituksen arvioinnin tulokset olisi ilmoitettava opiskelijalle. Samalla opettaja ilmoittaa opiskelijalle, että opiskelijaan otetaan asian selvittämiseksi yhteyttä ja että opintosuorituksen hyväksymispäätös lykkääntyy, kunnes koulutusdekaani on tutkinut asian. Opettaja ei itse lähde selvittämään asiaa eteenpäin opiskelijan kanssa. Opettajan tulee toimittaa vilppitapaus tutkittavaksi viikon kuluessa siitä, kun epäily tuli tietoon.

Jos opettajalle syntyy vilppiepäily opiskelijan kirjallisesta opintosuorituksesta, joka on tehty tenttiakvaariossa, hän voi pyytää kyseisen tenttitilanteen videonauhoitteet nähtäväkseen. Mikäli opettaja havaitsee nauhoitteiden perusteella vilppiä, hän toimittaa asian koulutusdekaanin tutkittavaksi, kuten edellä on kuvattu.

Jos vilppiepäilyn selvittämisen yhteydessä on syytä epäillä, että useampi opiskelija on tehnyt vilppiä yhdessä, esimerkiksi opiskelija on käyttänyt toisen opiskelijan tuotosta omanaan tämän luvalla ja tietäen, asia tutkitaan kaikkien opiskelijoiden osalta vilppiepäilynä.

8 Opiskelijan toiminta hänen havaitessaan vilppiä

Jos opiskelija havaitsee tai epäilee toisen opiskelijan syyllistyneen vilpilliseen toimintaan, hän voi ilmoittaa asiasta kyseisen opintojakson opettajalle tai tentinvalvojalle tai mikäli opintojakson opettaja ei ole tiedossa, oman tiedekuntansa koulutusdekaanille tai johtavalle koulutusasiantuntijalle. Ilmiantoa ei voi tehdä

anonymisti, mutta ilmianto käsitellään aina luottamuksellisesti. Nimettömiä ilmiäntoja ei tutkita. Opiskelijalta pyydetään tarvittaessa tarkempi selvitys hänen havaitsemastaan toisen opiskelijan vilpillisestä toiminnasta.

9 Vilppiepäilyn tutkinta

Vilppiepäilyn tutkinta tapahtuu siinä tiedekunnassa, jonka järjestämään opetukseen vilppiepäily liittyy. Vilppiepäilyn tutkii koulutusdekaani. Koulutusdekaani voi tarvittaessa nimetä vilppitapauksen tutkintaa varten työryhmän. Koulutusdekaani toimii työryhmän puheenjohtajana.

Koulutusdekaani tutustuu hänelle toimitettuun vilppitapausta koskevaan kirjalliseen aineistoon. Opiskelijan kuulemiseksi koulutusdekaani harkintansa mukaan 1) pyytää opiskelijalta kirjallisen vastineen tai 2) kuulee opiskelijaa suullisesti. Opiskelijalle on selkeästi ilmoitettava, mistä häntä epäillään. Esimerkiksi koulutusdekaani toimittaa vilppiepäilyn tueksi esitetyn aineiston tai koosteen siitä opiskelijalle. Pyyntö kirjalliseen tai suulliseen kuulemiseen on toimitettava opiskelijalle kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostitse, kahden viikon sisällä siitä, kun vilppitapausta koskeva aineisto on saapunut tutkittavaksi.

Suullisessa kuulemisessa on koulutusdekaanin ja opiskelijan ohella suositeltavaa olla läsnä myös opintosuorituksesta vastaava opettaja sekä johtava koulutusasiantuntija. Kuulemisesta laaditaan muistio, josta käy ilmi, kiistääkö vai myöntääkö opiskelija vilpin, sekä kuulemisessa esille tuodut muut seikat. Jos yhteisymmärrykseen ei kaikilta osin päästä, jokaisella kuulemistilaisuuden läsnäolijalla on oikeus saada muistioon lausuma erimielisyydestä. Jokainen läsnäolija allekirjoittaa muistion ja näin vahvistaa, että muistio vastaa tilaisuudessa käytyä keskustelua.

Opiskelijan kuuleminen on hänelle annettu tilaisuus antaa oma vastineensa esille tuotuihin asioihin. Asia voidaan ratkaista ilman opiskelijan selvitystä, jos hän ei anna pyydettyä kirjallista vastinetta kohtuullisessa, etukäteen ilmoitetussa ajassa tai ei saavu suulliseen kuulemiseen eikä ole ennen sitä ilmoittanut perusteltua ja hyväksyttävää syytä kuulemisen siirtämiseksi toiseen ajankohtaan.

Vilppitutkinta voidaan käynnistää myös sen jälkeen, kun opintosuorituksen hyväksymisestä on jo tehty päätös, mikäli epäily vilpistä herää vasta tässä vaiheessa. Myös näissä tapauksissa vilpillinen menettely voi johtaa aiemman päätöksen oikaisemiseen ja kurinpito toimiin. Maisterin, lisensiaatin tai tohtorin tutkintoihin kuuluviin opinnäytetöihin kohdistuvat epäilyt tutkitaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-menettelyohjeen¹² mukaisesti silloin, kun kyseessä on jo hyväksytty opinnäytetyö. Koulutuksen johtosäännön mukaan opintosuorituksen hyväksymispäätös voidaan purkaa hallintolain mukaisin perustein¹³. Asian käsittelyyn soveltuvat menettelytavat on selvitettävä yliopiston lakimiehen kanssa ennen vilppitutkinnan käynnistämistä.

10 Vilpin seuraamukset ja niistä päättäminen

Koulutusdekaani tekee vilppitapauksen tutkittuaan päätöksen, onko kyseessä vilppitapaus vai raukeaako vilppiepäily tapauksessa, jossa sitä ei pystytä näyttämään toteen. Kirjallisessa päätöksessä on ilmoitettava, mitkä seikat ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Jos vilpistä ei ole riittävää näyttöä, epäily raukeaa ja koulutusdekaani ilmoittaa asiasta niin opiskelijalle kuin epäilyn esittäneelle opettajalle. Tällöin alkuperäinen opintosuoritus tulee arvostella.

¹² [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa](#). 2012.

¹³ [Oulun yliopiston koulutuksen johtosääntö](#), 25 §.

Todennettu vilppi johtaa aina asianomaisen opintosuorituksen hylkäämiseen. Jos vilppiä on havaittu tietyn opintojakson osasuorituksessa, koulutusdekaani päättää harkintansa mukaan hylätäänkö koko opintosuoritus vaiko vain tietyt osasuoritukset. Opintosuorituksen hylkääminen ei ole kurinpidollinen seuraamus, vaan perustuu siihen, että vilppi on tehnyt mahdolliseksi arvioida opiskelijan osaamista sen opintosuorituksen osalta, jossa vilppiä on tehty. Päätöksen opintosuorituksen hylkäämisestä tekee koulutusdekaani. Opintosuorituksen hylkäämisen jälkeen opiskelijan on sovittava koulutusdekaanin kanssa, miten hän voi suorittaa kyseisen opintosuorituksen. Koulutusdekaani voi myös siirtää opintosuorituksen uusimista tai korjaamista koskevan neuvottelun opettajan tehtäväksi.

Todennettu vilppi johtaa myös tarkastukseen jätetyn opinnäytetyön hylkäämiseen. Päätöksen opinnäytetyön hylkäämisestä tekee koulutusdekaani. Jos väitöskirjaan liittyvä vilppi havaitaan esitarkastusvaiheen aikana, esitarkastus raukeaa. Ennen opinnäytetyön jatkamista opiskelijan on selvítettävä ohjaajalle, miten hän korjaa työtään siten, ettei työ enää perustu vilppiin.

Jos koulutusdekaani katsoo opiskelijan syyllistyneen vilppiin, jossa tarvitaan kurinpidollisia toimia, hän ilmoittaa vilpistä yliopiston rehtorille mahdollisia laissa määriteltyjä kurinpidollisia toimia varten. Koulutusdekaani toimittaa rehtorille tekemänsä kirjallisen päätöksen, josta käy ilmi, mitkä seikat ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä muun tapaukseen liittyvän kirjallisen dokumentaation.

Varsinaisista kurinpidollisista toimista säädetään yliopistolain (558/2009) 45 §:ssä:

Yliopistolaki 45 §

Opiskelijan kurinpito

Opiskelijaa, joka on syyllistynyt yliopiston opetus- tai tutkimustoimintaan kohdistuvaan rikkomukseen tai muutoin rikkonut yliopiston järjestystä, voidaan kurinpidollisesti rangaista rikkomuksen vakavuudesta riippuen varoituksella tai erottamalla määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Opiskelijalle annettavasta varoituksesta päättää yliopiston rehtori ja opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta yliopiston hallitus. Ennen asian ratkaisemista on opiskelijalle todisteellisesti toimitettava tiedoksi, mistä rikkomuksesta häntä syytetään, sekä varattava hänelle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Rikkomuksen vakavuudesta riippuen rehtori tekee päätöksen opiskelijalle annettavasta varoituksesta tai esittää yliopiston hallitukselle opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta. Opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta tekee päätöksen yliopiston hallitus. Opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi.

Oulun yliopistoon työsuhteessa olevan tohtorikoulutettavan syyllistyessä todennettuun vilppiin on kyse työsopimuslain 3. luvun 1§ mukaisten velvollisuuksien rikkomisesta ja vilpin seuraamuksista päätetään työsopimuslain 7. luvun 1§ ja 2§ mukaisesti työntekijän henkilöön liittyvinä irtisanomisperusteina. Vaihtoehtoisesti, katsottaessa vilppi niin vakavaksi velvoitteiden rikkomiseksi tai laiminlyönniksi, että työnantajalta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa, päätetään vilpin seuraamuksista työsopimuslain 8. luvun 1§ mukaisesti.

11 Ilmoitukset tiedekuntien tai partneriyliopistojen välillä

Jos opiskelijan harjoittama vilppi käsitellään ja todennetaan muussa tiedekunnassa kuin siinä tiedekunnassa, jossa opiskelijalla on tutkinnonsuoritusoikeus, vilppiä koskeva päätös toimitetaan tiedoksi opiskelijan oman tiedekunnan koulutusdekaanille. Samaa tiedoksiantokäytäntöä sovelletaan myös silloin, jos opiskelijalla on rinnakkaisia tutkinnonsuoritusoikeuksia useammassa tiedekunnassa.

Jos kyseessä on kansainvälinen vaihto-opiskelija, todetusta vilpillisestä menettelystä ilmoitetaan myös hänen kotiyliopistoonsa. Kaikkiin uusiin vaihto- ja yhteistutkintosopimuksiin kirjataan, että partneriyliopistot ilmoittavat toisilleen todetuista vilpillisistä menettelyistä tai muilla tavoin varmistetaan, että ilmoittamismenettely on saapuvien vaihto-opiskelijoiden tiedossa. Koulutusdekaani toimittaa vaihto-opiskelijaa koskevat vilppipäätökset tiedoksi Oulun yliopiston kansainvälisille palveluille. Kansainväliset palvelut hoitavat ilmoittamisen partneriyliopistoon keskitetysti, eli koulutusdekaanin osalta riittää, että hän ilmoittaa asian kansainvälisiin palveluihin.

12 Päätösten arkistointi

Vilppitapauksia koskevat koulutusdekaanin, rehtorin tai hallituksen päätökset ja niihin liittyvä muu aineisto toimitetaan arkistoitavaksi kirjaamoon. Päätökset ovat pysyvästi säilytettäviä. Näin varmistetaan, että vilppitapauksia koskevat päätökset ja niiden perustelut löytyvät kootusti yhdestä paikasta.

13 Muutoksenhaku ja opiskelijan oikeusturva

Opiskelija, jonka opintosuoritus on hylätty vilpilliseksi katsotun toiminnan perusteella, voi tehdä oikaisupyynnön 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta yliopiston tutkintolautakunnalle, mikäli hän on tyytymätön päätökseen.

Kurinpitoasiaa koskevassa kirjallisessa päätöksessä on ilmoitettava, mitkä seikat ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Päätös on annettava todisteellisesti tiedoksi opiskelijalle, jolla on oikeus hakea muutosta kurinpitopäätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen. Opiskelijan määräaikaista erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei yliopisto tai hallinto-oikeus toisin määrää.

14 Voimaantulo

Tämä päätös astuu voimaan 25.4.2018

Jouko Niinimäki
Rehtori, Oulun yliopisto

Essi Kiuru
Hallintojohtaja, Oulun yliopisto